

Cybulski M., Strzelecki W.: *Muzyka, samochód i bezpieczeństwo w ocenie kierowców zrzeszonych w klubach zabytkowej motoryzacji i sportu amatorskiego.* [w:] *Bezpieczeństwo pracy kierowców. Uwarunkowania psychologiczne i ergonomiczne. Monografia. Pr. zbior. pod red.: Wiesławy Horst i Grzegorza Dahlke. Poznań: Wydaw. Inst. Inżynierii Zarządzania Politechniki Poznańskiej, Poznań 2008, s. 43-52*

Muzyka, samochód i bezpieczeństwo w ocenie kierowców zrzeszonych w klubach zabytkowej motoryzacji i sportu amatorskiego.

Marcin Cybulski
Wojciech Strzelecki

Zakład Psychologii Klinicznej
Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu
cybulski@ump.edu.pl

Streszczenie:

Muzyka, jako element towarzyszący procesom kierowania pojazdami, może wpływać na jakość i styl owych procesów. Niniejszy tekst odwołuje się do badań o wiedzy na temat wpływu muzyki słuchanej w trakcie prowadzenia pojazdów mechanicznych na bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Przeprowadzone w 2007 roku badania opisują wiedzę kierowców-członków i miłośników stowarzyszeń i klubów zabytkowej motoryzacji na temat związków różnych gatunków muzyki z przestrzeganiem, bądź też łamaniem, przepisów ruchu drogowego w Polsce.

Słowa kluczowe: zachowanie ryzykowne, ryzyko drogowe, muzykoterapia, muzyka

Abstract:

The article discusses an influence that music have on youngtimer cars' owners risky behaviours in Poland. It presents negative and positive consequences of listening to the music during car's driving. At the same time, the article demonstrates how the different genres of modern music help to obey the polish law of the road's regulations or let to offend against this law.

Key words: risk behaviour, road risk, music therapy, music

WPROWADZENIE

Wobec rosnącej liczby pojazdów i powolnej przemiany ilościowej i jakościowej infrastruktury drogowej problem braku bezpieczeństwa na drodze urasta do rangi problemu społecznego. Ilość ofiar śmiertelnych i ludzi poszkodowanych w wypadkach samochodowych skłania do refleksji, iż nie mamy już do czynienia z zagadnieniem dotyczącym jedynie indywidualnych przypadków, problem ten natomiast zyskał miano społecznego, będącego zagrożeniem dla szeroko rozumianego bezpieczeństwa i zdrowia człowieka. Zagrożenie dla obydwu tych czynników w ruchu drogowym wynika z czterech zasadniczych elementów – począwszy od stanu infrastruktury drogowej i jej organizacji, stanu technicznego pojazdów dopuszczonych do ruchu, poprzez jednoczesne funkcjonowanie kierowców w tym samym czasie na tym samym odcinku drogi, a skończywszy na cechach indywidualnych (deficytach i zasobach) prowadzącego pojazd mechaniczny [1]. W obrębie grupy czynników powiązanych z oceną deficytów i zasobów kierowców oraz indywidualnych uwarunkowań osobowościowo – temperamentalnych, możemy odnaleźć między innymi skłonność do zachowań ryzykownych, będącą stabilną i powszechną cechą codziennego funkcjonowania człowieka, nie tylko w powiązaniu z uczestnictwem w ruchu drogowym. Popularnie rozumiany termin „zachowanie ryzykowne” najczęściej kojarzy się z określeniem subiektywnego bilansu zysku i strat. Teorie psychologiczne skłaniają się ku takiemu rozumieniu skłonności do ryzyka i skupiają się przede wszystkim wokół oceny straty – wg Ratajczaka „zagrożenie stanowi każdy czynnik mający zdolność do powodowania niepożądanego wyniku lub utraty cennej wartości” [2], czy też straty oczekiwanej (ryzyko wg Fishburna). Inna grupa teorii (ryzyko wg Gerkovich i wg Strelaua) określa ryzyko jako zjawisko wynikające z chęci odczucia ekscytacji, która stanowi rodzaj zysku i wzmocnienia pozytywnego, którego część osób podejmujących ryzyko nie jest w stanie odroczyć [2].

Wśród czynników wpływających na zachowania ryzykowne na drogach obok wieku, płci, określonych cech osobowości i temperamentu, poczucia umiejscowienia kontroli coraz większą wagę przywiązuje się do kulturowo uwarunkowanych postaw wobec ryzyka [3]. Bardzo istotnym elementem tej właśnie kształtującej nasze postawy kultury jest muzyka, przy czym spośród innych form sztuki wyróżnia ją to, że nie wymaga tłumaczenia, komentarza i jest najbardziej komunikatywna. Wpływ muzyki na funkcjonowanie człowieka jest więc niezwykle silny, a dzieje się tak za sprawą bezpośredniego jej oddziaływania na emocje, które nie podlega „obróbce intelektualnej”, a także dzięki pewnej naturalności kontaktu człowieka z muzyką, którego początek sięga już okresu prenatalnego, gdzie oddziaływanie muzyki odbywa się zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem reakcji matki [4]. O tak wczesnych reakcjach człowieka na muzykę świadczy chociażby fakt, że już pięciomiesięczne niemowlęta zauważają zmiany m.in. tempa w prezentowanych im melodiach [5]. Stąd też płynie naturalność kontaktu człowieka z muzyką. Według jednej z tez Taylora i Papertsa, muzyka z racji swej abstrakcyjności „omija” strukturę *ego*, unikając kontroli intelektualnej, przez co dociera w głąb ukrytych konfliktów oraz wydobywa i aktywizuje emocje [8]. Nie istnieje też bierny odbiór muzyki, lecz jest to raczej aktywny proces „rozgrywający” się w świadomości człowieka, na tle nasuwających się wyobrażeń dźwiękowych [9]. Muzyka w porównaniu z innymi dziedzinami sztuki ma szczególnie duże możliwości, jeśli chodzi o budzenie emocji słuchacza. Emocjonalne reakcje na muzykę można podzielić na rzeczowe – związane bezpośrednio z utworem oraz dowolne i subiektywne, luźno jedynie związane z utworem [9]. Należy także zwrócić uwagę na wartość relacji: autor – dzieło, odnajdujemy tu bowiem istotną łączność, jako że każdy wytwór jest poniekąd odbiciem przeżyć i przymysłów autora. Poprzez różne formy wyrażania twórca niejako kreuje swój obraz na dany temat, dlatego też przeżycia, stan wewnętrzny, a także środowisko życia autora nie pozostają bez znaczenia, lecz znajdują swoje ujście w każdym dziele [10]. Przy czym wpływ muzyki na

człowieka może mieć zarówno pozytywny, jak i negatywny, charakter. O wpływie muzyki na funkcjonowanie i zachowanie człowieka współczesna nauka wspomina odnosząc się już do prapoczątków ludzkości, jako że ludy pierwotne traktowały muzykę elementem składowym magii, który wraz z rytualnymi tańcami i innymi obrzędami służył między innymi leczeniu chorych. Najstarsze doniesienia o oddziaływaniu poprzez muzykę znajdujemy już w pismach pochodzących sprzed 2-3 tysięcy lat p.n.e. W Egipcie, Babilonie i Asyrii istniał już podział na muzykę dobrą i złą, tak więc uznawano muzykę za siłę mogącą kształtować postawy i zachowania [11].

Możliwością pozytywnego – terapeutycznego wykorzystania muzyki zajmuje się muzykoterapia, która definiowana jest jako metoda wykorzystująca muzykę lub jej elementy „w procesie zaprojektowanym dla i/lub ułatwienia komunikacji, uczenia się, mobilizacji, ekspresji, koncentracji fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej w celu rozwoju wewnętrznego potencjału oraz rozwoju lub odbudowy funkcji jednostki tak, aby mogła ona osiągnąć lepszą integrację intra i interpersonalną, a w konsekwencji lepszą jakość życia” [9]. Należy też pamiętać o negatywnym wpływie, jaki może wywierać muzyka, takim jak np. uszkodzenia słuchu związane z nadmiernie dużym natężeniem dźwięku lub też prowokowanie stanów euforycznych i zachowań agresywnych. Prowadzącym pojazdy niejednokrotnie towarzyszy głośna muzyka, która może wpływać nie tylko na procesy uwagi, ograniczać dostęp do sygnałów, czyli bodźców będących nośnikiem informacji ważnych dla kierowcy ze względu na czynność kierowania pojazdem [12] (np. sygnałów dźwiękowych pojazdów uprzywilejowanych), ale też i wywoływać stany podobne do tych, jakie osiąga się pod wpływem środków psychoaktywnych. Nie sposób też pominąć faktu, iż wpływ muzyki na człowieka ma charakter wielokodowy. Można mówić raczej o semantyczno-stylistycznym związku następujących elementów: muzyczno-dźwiękowego, słowno-tekstowego, ikonoczno-okładkowego oraz ikonoczno-scenicznego, które analizować można w odniesieniu do trzech systemów kodowania: muzyki, słowa i obrazu [13].

Wojciech Siwak pisał w odniesieniu do muzyki rockowej, że cechuje ją „...poliexpresyjność, czyli rozszerzenie płaszczyzn ekspresji z obszaru samej muzyki na tekst, wygląd, gest, elementy plastyczne i teatralne” [14]. Jednak z punktu widzenia odbioru muzyki w trakcie prowadzenia pojazdu, z konieczności nie bierze się pod uwagę elementu scenicznego, w którym zawiera się również czynnik wykonawczy oraz elementu okładkowego, a także zyskującego coraz większe znaczenie obrazu ilustrującego, bądź doprecyzowującego dźwięk, czyli tzw. teledysku lub wideoklipu, w tej sytuacji obecne bowiem są jedynie kod muzyczno-dźwiękowy i niekiedy słowno-tekstowy. Anna Barańczak podkreśla, że w gruncie rzeczy za niezbędne dla zaistnienia piosenki, uznać można tylko te dwa kody: słowny i muzyczny [13]. Trudno nie zgodzić się z takim stanowiskiem, jednak nie do końca w przypadku muzyki, w szczególności muzyki rozrywkowej, możemy rozpatrywać jej dokonania w kategoriach przekazu dwukodowego. Autorka podkreśla jednak, że aby pozostać ścisłym należałoby używać określenia „co najmniej dwukodowy” [13]. Najistotniejszym elementem jest bezsprzecznie kod muzyczno-dźwiękowy. Przede wszystkim dlatego, że istnieje wiele utworów, które mają charakter czysto instrumentalny. Nie ma natomiast sytuacji odwrotnej, tzn. takiej, gdzie istniałby tylko kod tekstowy. Takie sytuacje wprawdzie zdarzają się, ale są to raczej „przerywniki”, bądź wstępy do utworów, czy też ich zakończenia, w których następuje element deklamacji czy parlanda. Trudno natomiast nazwać te elementy utworami. Ekspresja w warstwie muzycznej jest realizowana na dwóch płaszczyznach: wokalne i instrumentalnej [14].

Drugim kodem, który zarazem jest elementem najbardziej znaczeniowym jest warstwa słowno – tekstowa, przy czym w poszczególnych gatunkach muzycznych można zauważyć różnice co do roli, jaką ów kod odgrywa, i tak np. w poezji śpiewanej, czy w muzyce hip-hopowej, jej rola jest bezsprzecznie duża, a nawet można mówić o autonomii tego elementu przekazu muzycznego. Natomiast np. w muzyce rockowej tekst jest skorelowany z warstwą muzyczną a także ekspresją wokalną i instrumentalną. Element wpływu na zachowania słuchaczy za

pośrednictwem kodu tekstowego jest niezwykle istotnym i bardzo niedocenianym elementem. Tematyka tekstów piosenek obraca się wokół określonych zagadnień, które niejednokrotnie są wyrazem tego co twórcy uważają za istotne bądź bolesne [15]. Wpływ powyższych elementów składowych muzyki na funkcjonowanie użytkowników dróg są stosunkowo rzadko analizowane, zarówno przez świat nauki, jak i samych użytkowników, miłośników, czy też wręcz konsumentów wytworów popkultury, niemniej jednak holistyczne ujęcie wielokodowości muzyki z definicji sprowadza się do wywierania wpływu na szereg aspektów ludzkiego funkcjonowania, w tym również funkcjonowania na płaszczyźnie drogowej.

CEL BADAŃ

Celem opisywanych w niniejszej pracy badań była próba określenia poziomu wiedzy kierowców – miłośników zabytkowej motoryzacji na temat wpływu odsłuchiwanej w trakcie prowadzenia pojazdów muzyki na przestrzeganie obowiązujących przepisów ruchu drogowego. Wyniki badań zaprezentowane tuż po zakończeniu prac statystycznych [16], w niniejszej pracy zostały dodatkowo wzbogacone o niewykorzystane wcześniej informacje i wnioski oraz rozszerzone o dane z analizy jakościowej dotyczącej wypowiedzi z forum internetowego miłośników zabytkowych samochodów marki Ford, zebrane w trakcie ostatnich 5 lat istnienia serwisu internetowego www.capri.pl.

MATERIAŁ I METODA BADAWCZA

Badania kwestionariuszowe i jakościową analizę wypowiedzi na forum internetowym www.capri.pl przeprowadzono w IV kwartale 2007 roku. Badaniami kwestionariuszowymi objęto 81 osób z terenu Polski. Grupę osób badanych stanowili członkowie i miłośnicy klubów zabytkowej motoryzacji i sportów motorowych.

82,7% z nich to członkowie Stowarzyszenia [Capri.pl](http://www.capri.pl), zrzeszającego miłośników tylnonapędowych samochodów marki Ford z lat 60-tych, 70-tych i 80-tych. 19,8% badanych wywodzi się m.in. z: Automobilklubu Wielkopolskiego i Klubu Motorowego Winogrady, Stowarzyszenia [Youngtimer.pl](http://www.youngtimer.pl), Automobilklubu Dolnośląskiego, Klubu [Taunus.pl](http://www.taunus.pl), Klubu Forda Puma oraz spośród miłośników aut terenowych. 14,8% badanych to miłośnicy motoryzacji nie będący formalnymi członkami, sympatykami żadnych klubów hobbyistycznych ani innych podobnych organizacji.

Powyższe wartości nie sumują się do 100%, gdyż osoby badane często są członkami lub miłośnikami więcej niż tylko jednego klubu czy też stowarzyszenia.

83,5% osób badanych stanowili mężczyźni, 16,5% to kobiety. Większość badanych (71,6%) to osoby w wieku wczesnej dorosłości (23-34 lata), 19,8% to adolescenty (do 22 roku życia), 8,6% osoby w wieku średniej dorosłości (35-60 lat). W badaniach nie wzięli udziału ludzie z przedziałów wiekowych do 18 i powyżej 60 roku życia.

W badaniu posłużono się techniką ankietową, zawierającą zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte. Metoda ta opiera się na wywiadzie pisemnym, sporządzonym w postaci składającej się z 9 pytań ankiety (anonimowo traktowanej) dostępnej w wersji papierowej i elektronicznej. W celu zwiększenia zasięgu badań wersja elektroniczna zamieszczona została na czas zbierania danych na popularnych w środowisku osób badanych serwisach internetowych www.capri.pl i www.kierowcy.poznan.pl.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Celem przyświecającym autorom badań było określenie poziomu wiedzy kierowców na temat wpływu odsłuchiwanej w trakcie prowadzenia pojazdów muzyki na przestrzeganie obowiązujących przepisów ruchu drogowego. Stwierdzono, że znakomita większość kierowców (96,3%) słucha muzyki z samochodowego radioodbiornika z odtwarzaczem kaset, płyt CD lub plików mp3, bądź też dowolnego innego nośnika/źródła, w trakcie prowadzenia samochodu (wymienić można tu m.in. przenośne odtwarzacze płyt CD i plików mp3, czy też telefony komórkowe, wyposażone w słuchawki). Pozostałe 3,7% nie posiada radioodbiorników zainstalowanych we własnych samochodach lub też nie korzysta ze sprzętu stanowiącego wyposażenie pojazdów.

45,7% badanych stwierdziło, że słuchanie niektórych gatunków muzyki wpływa na przestrzeganie przepisów ruchu drogowego; 22,2% twierdzi, że niezależnie od gatunku, muzyka ma znaczenie dla przestrzegania (lub nieprzestrzegania) przepisów drogowych. 32,1% osób, zanegowało wpływ muzyki na sposób prowadzenia samochodu.

Wśród gatunków muzycznych, które w opinii osób badanych uznane zostały za sprzyjające przestrzeganiu przepisów na drodze na pierwszej pozycji znalazła się muzyka rockowa. Szczegóły prezentuje poniższe zestawienie z rozkładem procentowym:

- Muzyka rockowa – 33,9%
- Muzyka pop – 11,9%
- Muzyka poważna – 7,3%
- Poezja śpiewana – 6,4%
- Country – 3,6%
- Muzyka filmowa – 3,6%
- Reggae – 2,7%
- House – 2,7%
- R’N’B – 2,7%
- Muzyka elektroniczna – 2,7%

Wśród gatunków muzycznych, które w opinii osób badanych uznane zostały za sprzyjające naruszaniu przepisów na drodze na pierwszej pozycji również znalazła się muzyka rockowa z wynikiem 60,1% odpowiedzi, pozostałe gatunki muzyczne wraz z udziałem procentowym prezentuje poniższe zestawienie:

- Techno – 9,4%
- Rap/ Hip-hop – 7,2%
- Pop – 4,3%
- Dance – 2,8%
- Reggae – 2,1%
- Muzyka operowa – 2,1%

Zarówno w przypadku gatunków muzycznych określanych przez badanych jako sprzyjające przestrzeganiu przepisów, jak i tych, które uznane zostały za skłaniające do ich naruszania, zauważyć można, że rock w sposób istotny dominuje (różnica wynosi odpowiednio 22 i 50,1%) nad drugim w kolejności gatunkiem (odpowiednio w obydwu kategoriach muzyka Pop oraz Techno). Analizując uzyskane dane można założyć, że wynik odnoszący się do muzyki rockowej jest skutkiem zaangażowania badanych w szeroko rozumianą kulturę z przełomów lat 60-tych, 70-tych i 80-tych, jako że zdecydowana większość z nich to posiadacze aut produkowanych właśnie w trakcie owych trzech dekad. Lata te są jednocześnie, okresem zdecydowanej dominacji i rozkwitu muzyki rockowej,

odwołującej się często do symboli wolności i niezależności obejmujących swoim zasięgiem również elementy bycia w drodze, podróżowania, posiadania unikalnego samochodu, motocykla, czy też w końcu przynależności do grupy społecznej. Wspomnieć tu należy takie sztandarowe utwory muzyki rockowej z tego nurtu, jak „Born to be wild” zespołu Steppen Wolf, „Children of the revolution” T.Rex, „Highway Star” w wykonaniu Deep Purple, „Red Barchetta” autorstwa Rush, czy też „I’m in love with my car” Queen.

Wartym podkreślenia jest jednak fakt, iż istnieją różnice jakościowe w obrębie gatunku „rock” w obydwu przypadkach - w ramach muzyki rockowej mieści się aktualnie ponad 40 podgatunków, które estetyka ta wytworzyła w ciągu swojej blisko sześćdziesięcioletniej już historii [17]. Tą wielorodnością gatunków rocka tłumaczyć też można to, że ankietowani określili ten gatunek muzyczny zarówno jako sprzyjający przestrzeganiu, jak i naruszaniu przepisów ruchu drogowego.

Analiza jakościowa materiału zawartego w odpowiedziach na pytania otwarte zawarte w ankiecie pozwoliła na określenie najpopularniejszych podgatunków muzyki rockowej oraz najczęściej wymienianych w tych kategoriach wykonawców. Przyglądając się wnikliwie poszczególnym podtypom mieszczącym się w estetyce rockowej i odwołując się do wspomnianych powyżej zmian jakościowych w muzyce rockowej, można wyciągnąć wnioski, że za sprzyjające przestrzeganiu przepisów badani uznali zupełnie inne podgatunki rocka, niż za sprzyjające ich naruszaniu.

Podgatunki muzyki rockowej uznane za sprzyjające przestrzeganiu przepisów ruchu drogowego i najczęściej podawani przez badanych wykonawcy, będący przedstawicielami danego nurtu:

- Rock Progresywny (Pink Floyd),
- Pop Rock (Roxette),
- Rock`N`Roll (Elvis Presley),
- Soft Rock (Simon & Garfunkel)

Za podgatunki muzyki rockowej uznane za sprzyjające naruszaniu przepisów ruchu drogowego badani uznali (w nawiasach podano najczęściej wymienianych przez ankietowanych przedstawicieli danego podgatunku):

- Thrash Metal (Slayer, Metallica),
- Hard Rock (AC/DC),
- Hardcore/Rapcore (Rage Against the Machine, Biohazard),
- Nu Metal (Korn, Limp Bizkit),
- Rock Industrialny (Rammstein),
- Punk Rock (The Analogs)

Analiza jakościowa wypowiedzi forum internetowego Stowarzyszenia Capri.pl [18] zdaje się potwierdzać wyniki uzyskane w badaniach kwestionariuszowych. W wypowiedziach zarejestrowanych członków internetowej społeczności motoryzacyjnej możemy znaleźć zarówno elementy odwołujące się do pobudzającego wpływu muzyki klasycznej (zachowano oryginalną pisownię wypowiedzi):

- „od wczoraj chopin, mozart (to przez ten śnieg, jakoś tak przy tym ręka finezyjnie po ręczny sięga)” (*użycie hamulca ręcznego w trakcie jazdy po niestabilnej, mokrej, oblodzonej lub zaśnieżonej nawierzchni powoduje zjawisko poślizgu kontrolowanego – przyp. aut.*),

muzyki techno/house/dance:

- „jak mam ochotę ostro poszaleć i tu do wyboru, Stachurski (proszę, nie śmiecie się) (*polski wykonawca muzyki dance - przyp. aut.*) oraz fajne kawałki z lat 60-tych”,

- „szybko jeździe i szybka muzyka jak najbardziej....pisałem przecież o drum 'n bass i (...) house”

oraz muzyki rockowej:

- „A „L.A. Woman”(w wykonaniu zespołu *The Doors* - przyp. aut.)? Taki wstęp, że coś! I jak tu nie wdepnąć!” czy też „rock`n`roll i gaz DO DECHY”
- „Przy Martynie Jakubowicz czy Obstawie Prezydenta (*polscy wykonawcy muzyki bluesrockowej – przyp. aut.*) też można w pedał wcisnąć”
- „Na jakąś szybko jechaną najlepiej krętą górską drogę polecam *Deep Purple* i *Led Zeppelin* (*czołowi przedstawiciele muzyki rockowej z lat 60-tych i 70-tych - przy. aut.*) albo coś nowszego np. *Machine Head*, *Limp Bizkit*, *Linkin Park* itd.” (*zespoły rockowe popularne w okresie ostatniej dekady – przyp. aut.*)”
- „Yeah *Pulp Fiction* (*muzyka o rockowym charakterze, stanowiąca ścieżkę dźwiękową do filmu Quentina Tarantino o tym samym tytule – przyp. aut.*) uprawiałem na tym podkładzie wysycigi w drodze powrotnej do domu :-))) heh poślizgi i nie mniej niż 3000 rpm (*oznaczenie obrotów silnika – przyp. aut.*)”, po tym ustawiłem sobie "Riders on the storm" (*Doorsów - chyba wszyscy wiedzą ?*) to wydawało mi się że stoję w miejscu”.
- „ja to tam wole za kierownicą posłuchać sobie *Ministry* „Psalm” (*popularny amerykański zespół rocka industrialnego – przyp. aut.*) (jak mam ochotę poszarżować), a jak chce tak średnio to *Nirvana*, *Kult*, *Defekt Muzgów*” (*Nirvana jest przedstawicielem podgatunku grunge w estetyce rockowej, pozostałe dwa zespoły są polskimi grupami o korzeniach punk-rockowych – przyp. aut.*).

Na przeciwnym biegunie muzyki wpływającej „hamująco” na tendencje do agresywnej jazdy, nieprzestrzegania przepisów ruchu drogowego oraz prezentowania zachowań ryzykownych znaleźć możemy zarówno legendarnych przedstawicieli Rocka Progresywnego – brytyjski zespół *Pink Floyd*, jak i wykonawców reprezentujących elektroniczne odmiany muzyki dyskotekowej i pop, czy też muzykę ilustracyjną do filmów i seriali:

- „Na spokojną wieczorną jazdę w deszczu po Autostradzie proponował bym coś w stylu *Pink Floydów* bądź *Sade* (*uznana wokalistka muzyki pop i soul – przyp. aut.*)”
- „muzyka z filmu *Beverly Hills Cop* – (na) delikatny nocny cruising” („nocny cruising” to zjawisko powolnego przemieszczania się pojazdem, głównie zabytkowym lub unikatowym, po opustoszałych ulicach miasta. „Cruising”, jako forma rozrywki i prezentacji pojazdu, nie zawiera elementów ryzykownych - łamania przepisów ruchu drogowego, prezentowania zachowań ryzykownych, bliżej jest mu zaś do określenia „przejażdżka”. Termin ten nie doczekał się jeszcze w pełni ukształtowanej definicji – przyp. aut).
- „Bo ja też lubie sobie posłuchać *ATB* albo *Paul van Dyke* (*przedstawiciele muzyki dance/house/trance, skupionych w obrębie gatunku muzyki elektronicznej – przyp. aut.*). Nawiasem mówiąc chłopaki robią fajną muzyczkę, która ma uderzenie, a zarazem jest spokojna i nadaje się na długie trasy.”[18]

WNIOSKI

Uzyskane wyniki badań pokazują, że 96% kierowców słucha muzyki w trakcie prowadzenia samochodu. Z informacji przekazywanych przez osoby badane, posiadanie radiodbiornika jest równoznaczne z jego użytkowaniem, większość z 4 % ankietowanych użytkowników polskich dróg nie słuchających muzyki w trakcie kierowania pojazdami po prostu nie posiada w swoich samochodach radiodbiorników.

Kierowcy za istotny uważają wpływ muzyki, której słuchają w trakcie prowadzenia samochodu, na respektowanie bądź łamanie przepisów ruchu drogowego. W obydwu kategoriach prym wiedzie muzyka rockowa, niemniej jednak porównując najpopularniejsze zespoły „aktywizujące” i „hamujące” tendencje do łamania przepisów ruchu drogowego stwierdzimy, iż Rock Progresywny w wykonaniu zespołu Pink Floyd jest muzyką zdecydowanie łagodniejszą zarówno w formie, jak i przekazywanych treściach, niż muzyka thrash metal autorstwa takich zespołów jak Metallica i Slayer (nazwy wspomnianych zespołów pojawiały się w odpowiedziach respondentów). Różnice te są widoczne także w tempach wykorzystywanych utworów, ich złożoności kompozycyjnej, a nawet brzmieniach, mimo wykorzystania takiego samego instrumentarium (głównie instrumentów elektrycznych – najczęściej gitary elektrycznej, w zespołach thrash metalowych często zdublowanej, gitary basowej i zestawu perkusyjnego, w Rocku Progresywnym dodatkowo często stosowane instrumenty klawiszowe).

W uwagach dołączanych do ankiet znalazły się też wnioski, iż oprócz rozpatrywania wpływu poszczególnych gatunków muzycznych na style kierowania warto się zastanowić, jaki wpływ może mieć muzyka słuchana z różnym natężeniem dźwięku. Godnym naukowej rozprawy zdaje się być również zjawisko odsłuchiwania tzw. audio book’ów (książek oraz słuchowisk w wersjach dźwiękowych), które ze względu na posiadaną fabułę mogą stanowić element zakłócający funkcjonowanie uwagi w trakcie prowadzenia pojazdów mechanicznych,

Wnioskiem kończącym niniejszy wywód jest stwierdzenie, iż muzyka, jako czynnik mogący stworzyć zagrożenie na drodze nie może podlegać ani kontroli prawno-administracyjnej, ani też nie jest uznawana przez współczesną naukę za bezpośrednie i istotne zagrożenie dla życia i zdrowia uczestników ruchu drogowego.

LITERATURA

- [1] Cybulski M., Bezpieczeństwo ruchu drogowego (BRD) a psychologiczne podstawy zachowań ryzykownych na drogach, W: Czynniki kształtujące zachowania zdrowotne człowieka na przestrzeni życia. Teoria i praktyka. Pod red.: Grażyny Bartkowiak. Wydawnictwo Uniw. Med. im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Poznań, 2008
- [2] Goszczyńska M., Studenski R., Przedmowa [W:] Goszczyńska M., Studenski R., Psychologia zachowań ryzykownych. Koncepcje badania praktyka, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa, 2006
- [3] Stawiarska-Lietzau M., Wybrane podmiotowe uwarunkowania skłonności do ryzyka u kobiet i mężczyzn [W:] Goszczyńska M., Studenski R., (red.) Psychologia zachowań ryzykownych. Koncepcje, badania, praktyka, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa, 2006
- [4] Klimas-Kuchtowa E., Znaczenie wczesnego rozwoju muzycznego dla przyszłej muzykalności [W:] Człowiek – muzyka – psychologia, Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie, Warszawa, 2000
- [5] Jordan-Szymańska A., Nieświadome i uświadomione w muzyce [W:] Człowiek – muzyka – psychologia, Warszawa, 2000
- [6] Galińska E., Podstawy teoretyczne muzykoterapii [W:] Zeszyty Naukowe PWSM we Wrocławiu, nr 17, Wrocław, 1978
- [7] Piasta K.P., Elementy demoniczne w muzyce rockowej na podstawie literatury polskiej i zagranicznej [W:] Nowak A.J. (red.), Satanizm, rock, narkomania, seks, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin, 1999
- [8] Schwabe Ch., Leczenie muzyką chorych z nerwicami i zaburzeniami czynnościowymi, tłum. z j. niemieckiego J. Murkova, PZWL, Warszawa, 1972
- [9] Szulc W., Muzykoterapia jako przedmiot badań i edukacji, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, 2005
- [10] Natanson T., Wstęp do nauki o muzykoterapii, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław, 1979
- [11] Rychlewski M., O wielokodowości rocka [W:] Burszta W.J., Rychlewski M. (red.), A po co nam rock. Między duszą a ciałem, Wydawnictwo Książkowe Twój Styl, Warszawa, 2003
- [12] Bąk J., Wypadki drogowe a kształcenie młodych kierowców, Instytut Transportu Samochodowego, Warszawa, 2003
- [13] Barańczak A., Konwencjonalność w piosence jako problem semantyczny [W:] Okopień-Sławińska A. (red.), Formy literatury popularnej, Wydawnictwo PAN, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1973
- [14] Siwak W., Estetyka rocka, Semper, Warszawa, 1993
- [15] Strzelecki W., Promowanie pożądanych zachowań zdrowotnych w tekstowej warstwie utworów polskiej muzyki rozrywkowej [W:] Głowacka M.D. (red.), Profesjonalizm w ochronie zdrowia, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Komunikacji i Zarządzania, Poznań, 2005
- [16] Cybulski M., Strzelecki W., Ryzyko drogowe a muzyka [W:] Zarządzanie zdrowiem społecznym i edukacją menedżera ochrony zdrowia, Głowacka M.D., (red), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Komunikacji i Zarządzania, Poznań, 2007
- [17] Brzozowicz G., Początek i koniec rocka [W:] A po co nam rock. Między duszą a ciałem, Burszta W.J., Rychlewski M., (red.), Wydawnictwo Książkowe Twój Styl, Warszawa, 2003
- [18] Serwis internetowy Stowarzyszenia capri.pl, www.capri.pl